

Република България
ИКОНОМИЧЕСКИ
И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ

РЕЗОЛЮЦИЯ

**На Икономическия и социален съвет
по актуализиран проект на
Интегриран национален план „Енергетика и климат“**

(разработена по собствена инициатива)

**София
юни 2024 г.**

На заседание на Пленарната сесия на 17 юни 2024 г. се взе решение за разработване на Резолюция за Актуализиран Интегриран национален план „Енергетика и климат“.

Разработването на резолюцията бе разпределено на Председателски съвет с докладчици заместник-председателите на ИСС – Евгений Иванов (група 1), Пламен Димитров (група 2) и Богомил Николов (група 3). Работата на докладчиците беше подпомогната от външен експерт Антон Иванов.

На проведено заседание на 24 юни 2024 г. председателският съвет прие проекта на резолюция.

1. Изводи и препоръки

1.1. ИСС отбелязва, че Интегриран национален план „Енергетика и климат“ (ИНПЕК) отразява европейските политики за преход към нискоемисионна икономика. Заедно с REPowerEU, Националният план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) и Териториалните планове за справедлив преход (ТПСП), ИНПЕК задава рамката за насочване на финансов ресурс към целеви действия за постигане на климатични цели и ускорена декарбонизация, ИСС обръща внимание, че обвързването на широк кръг мерки, необходими за икономическото развитие на страната, с конкретни стъпки за ускорена декарбонизацията в сектор енергетика, изправя икономиката на България пред редица предизвикателства.

1.2. В своя резолюция от 2023 година ИСС препоръчва актуализираната версия на Интегрирания план „Енергетика – Климат“ да бъде приета след постигане на обществено съгласие по реформите, залегнали в НПВУ, което да осигури прогнозиране в развитието на енергийния сектор у нас в следващите 10 години при максимално използване на местни ресурси и прилагане на инструменти срещу високата волатилност на пазарите, както и за създаване на благоприятна среда за инвестиции в сектора.

1.3. ИСС посочва, че прогнозните резултати от моделирането по сценарий с допълнителни мерки за намаляване на емисиите на парникови газове в България насочват към прилагане на мерки за намаляване на производството на електрическа енергия от топлоелектрическите централи и преминаване от твърди и течни горива към природен газ в енергопотреблението.

1.4. В допълнение ИСС отбелязва, че преходът към въглеродна неутралност в промишлените сектори изисква мобилизиране на капитал за инвестиране в напреднали технологии и оползотворяване на топлина. Предлаганият целеви сценарий с допълнителни мерки показва необходимостта от инвестиране на допълнителни 10-38% повече средства, за да може индустрията да се декарбонизира ефективно.

1.5. ИСС посочва, че при определяне на национални цели в областта на енергийната ефективност следва да се оценява потенциала на крайните потребители за участие със собствени средства в процеса на обща модернизация. Това предполага разработване на политики за повишаване жизнения стандарт на населението и повишаване на конкурентоспособността на българската икономика.

1.6. В тази връзка ИСС посочва, че при сценария с допълнителни мерки, разходите за доставка на електрическа енергия към 2030 г. са по-високи, поради по-високите капиталови разходи. Високата степен на ценово обременяване към 2030 година засилва негативните ефекти от пълна либерализация на пазара и ускорено спиране на мощности.

1.7. ИСС подчертава извода, че общите системни разходи за домакинствата следват възходяща тенденция, която се очаква да се стабилизира едва към 2035 г. Поради реализираните инвестиции в енергийната модернизация на жилищните сгради, структурата на разходите на домакинствата се измества, като разходите за гориво имат

намаляващ дял (достигайки до 2050 г. 13% от общите системни разходи в домакинствата) в полза на инвестиционните разходи за оборудване и пряка ефективност.

1.8. ИСС препоръчва в своята стратегия за декарбонизация, България да се придържа към сценария без допълнителни политики и мерки, тъй като такъв сценарий съответства на текущите финансови възможности на населението и бизнеса, и отчита обявените възможности за европейска подкрепа.

1.9. ИСС обръща внимание, че използваният модел за енергийно планиране е адаптиран към спецификите на българската енергийна система, като стъпва на апарата за математическо моделиране PRIMES. Следва да се посочи, че при обсъждане на ИНПЕК през 2019 година, към този модел имаше критики, а и ЕК вече преминава към други базови модели (модела METIS). Наложително е при представяне на ИНПЕК за обществено обсъждане е да бъдат предоставени и таблиците с изходна информация и резултатите на модела, за да се изведат обосновани изводи при независим анализ.

1.10. ИСС обръща внимание на проектите, които могат да допринесат за преодоляване на енергийната бедност в България, сред които са тези за саниране на многофамилните и еднофамилните жилищни сгради. Въз основа на идентифицирането на броя, обхвата, местоположението на съответните домакинства може да се планира конкретно насочване на европейско финансиране към такива жилища, като участието на държавата е 100% за съответното домакинство в положение на енергийна бедност. Паралелно с това може да се приложи и нова форма на подпомагане, чрез предоставяне на субсидии при постигнат резултат до по-висок енергиен клас, с което да се стимулира и личната инициатива на домакинствата.

1.11. ИСС приветства напредъка по законовата регламентация на дефиницията и условията за потребители, които могат сами да произвеждат енергия („активни клиенти“ и „граждански енергийни общности“), но настоява да се предвидят ясни механизми за намаляване на административната и финансова тежест за тези потребители, както и да се регламентират задълженията и отговорностите на държавните и общинските органи.

1.12. ИСС напомня, че изпълнението на инвестициите и реформите трябва да се осъществява при спазване на принципите на сътрудничество и партньорство и настоява за създаване на съвместни механизми за проследяване на напредъка по изпълнението на планираните мерки.

1.13. ИСС настоява за представяне на Енергийна стратегия в кратки срокове с ясен приоритет за запазване на стратегическата национална независимост от вносни горива чрез подкрепа за запазване на експлоатационната готовност за доставка на въглища от Мини Марица изток, както и за запазване в добро експлоатационно състояние на блоковете в ТЕЦ Марица изток 2.

1.14. ИСС препоръчва задълбочаване на партньорството и сътрудничеството между държавната администрация и частния сектор и създаване на тематични работни групи

при програмирането, обсъждането и съвместно разработване на национална нормативна уредба като гарант за прозрачност, качество и стабилност на нормативните документи.

2. Въведение

2.1. ИСС е ангажиран с обсъждане на плановете за изпълнение на климатичните политики и декарбонизацията, включително първият Интегриран национален план в областта на енергетиката и климата¹, но и със свързаните Национален план за възстановяване и устойчивост, REPowerEU и Териториални планове за справедлив преход. В своите становища ИСС е представял конкретни предложения, разработени от социалните партньори, за мерки в областта на нисковъглеродно развитие на икономиката, развитие на конкурентоспособна и сигурна енергетика, намаляване зависимостта от внос на горива и енергия и гарантиране на енергия на достъпни цени за всички потребители.

2.2. ИСС припомня, че Планът бе публикуван за предварителни обществени консултации на официалните интернет страници на МЕ и МОСВ на 22.12.2023 г. и редица заинтересовани страни представиха своите коментари и препоръки, а самият проект беше внесен за оценка в ЕК на 20. 02.2024, която публикува становище² по него на 26.04.2024. Планът ще бъде внесен окончателно в ЕК до 30.06.2024.

2.3. ИСС подчертава, че проектът от 22.12.2023 г. представи концепциите за актуализация, без да е завършено моделирането по базовите сценарии. ИСС отбелязва, че и последната версия, публикувана за обществено обсъждане на 12.06.2024, не е съпроводена с детайлите по моделирането на двата сценария, което твърде много ограничава възможностите ни за оценка.

2.4. ИСС разглежда актуализираната версия на ИНПЕК като документ с високо социално-икономическо значение за страната ни, тъй като в него се залагат по-високите цели, поставени с Европейската зелена сделка и Европейския закон за климата, Пакета „Готови за 55“, REPowerEU, и които цели ще бъдат пренесени в законодателни актове, с което ще се промени съществено икономическата рамка у нас. Документът има дългосрочно въздействие, като определя националните цели по петте измерения на плана до 2030 година – декарбонизация, енергийна ефективност и сигурност, вътрешен енергиен пазар, както и научни изследвания, иновации и конкурентоспособност.

2.5. ИСС посочва, че поставените цели са изключително амбициозни, като тяхното осъществяване изисква намирането на баланса между поддържане на сигурността на доставките и прехода към нискоемисионна икономика. Следва да се отчита, че на ниво Европейски съюз са определени общи обвързващи цели до 2030 г., но няма изисквания за конкретни национални цели. Инструментът на влияние на ЕК по отношение на

---

¹ <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1301>

² https://commission.europa.eu/publications/commission-recommendation-assessment-swd-and-factsheet-draft-updated-national-energy-and-climate-24_en

националните ангажименти е чрез насърчаване на по-високи амбиции в ИНПЕК и осигуряване на финансиране в тази посока.

2.6. Като обръща внимание на последователността на предложенията и препоръките, представяни до момента, ИСС подчертава, че в настоящата резолюция е отразена загрижеността на представителите на организираното гражданско общество във връзка със забавянето на реализацията на мерките по НПВУ и ТПСП.

3. Основни аспекти на ИНПЕК

3.1. ИСС обръща внимание, че заложената в ИНПЕК национална рамка за България се задава от климатичните цели, които включват по-конкретни ангажименти, като:

- Постигане на климатична неутралност до 2050 година;
- Постепенно преустановяване на производството на електрическа енергия от въглища до края на 2038 година;
- Приемане на национална цел за намаляване на емисиите на ПГ до 2030 г. спрямо 2005 г. за секторите извън ЕСТЕ в размер на 10% в сравнение с емисиите си през 2005 г.;
- Приемане на национална цел за дял на енергия от ВИ в брутно крайно потребление на енергия до 2030 г. в размер на 34,48%, която има три под-раздела – електропроизводство, топлина и охлаждане и транспорт;
- Намаляване на първичното енергийно потребление до 2030 г. спрямо референтния сценарий 2020 г. с 11,6%;
- Намаляване на крайното енергийно потребление на енергия до 2030 г. спрямо референтния сценарий 2020 г. с 10,7%;
- Постигане на ниво на междусистемна електроенергийна свързаност от 15% до 2030 година.

3.2. Тези по-обща цели оказват влияние върху всички икономически сектори и са отчетени при разработване на двата сценария:

- Сценарий със съществуващи политики и мерки (WEM);
- Сценарий с допълнителни политики и мерки (WAM).

По-конкретно политиките и мерките са развити както следва:

Измерение „Декарбонизация“

3.3. ИСС отбелязва, че измерението „Декарбонизация“ е пряко свързано с политиките за смекчаване на изменението на климата, като в ИНПЕК са представени оценките за климатични рискове и уязвимости, главно чрез повишаване на температурата и интензивни валежи. В тази връзка са препоръчани действия за адаптация и превантивни действия.

3.4. ИСС взема под внимание, че основната категория, която допринася за премахването на парникови газове, е горският сектор. Всички останали категории (обработваема земя, населени места, водни площи) са източници на емисии на CO₂. Основната причина за общите постоянни резултати за поглъстителите се дължи на намаляването от поглъщането от горския сектор.

3.5. ИСС отбелязва, че енергийният сектор е отговорен за приблизително три четвърти от намалението на емисиите на ПГ в периода 1988-2022 г., но и занапред под натиска на пазарните механизми, основните енергийни обекти емитиращи CO₂ ще бъдат ограничавани.

3.6. ИСС обръща внимание, че енергоинтензивната индустрия и нейната конкурентоспособност в процеса на декарбонизация трябва да бъде детайлно застъпена в анализите, съпътстващи подготовката на ИНПЕК. Енергоинтензивната индустрия следва да се разгледа подробно по сектори и да се набележат конкретни мерки по отношение на енергията и климата. Тази индустрия е важна по отношение на балансирането на електроенергийната система.

3.7. ИСС подчертава, че изпълнението на целите за декарбонизация в индустриалния отрасъл може да се реализира като се отчетат характеристиките на съществуващия модел на индустриална симбиоза и по-специално на индустрията за рециклиране на метали, която има основен принос както за кръговата икономика, така и за политиката в областта на климата, спестявайки първични ресурси, енергия и CO₂. В тази връзка е важно да бъде изследван пазарният потенциал на индустриалните възможности за премахване на парникови газове чрез улавяне, съхранение или преработването им в продукти с висока добавена стойност.

3.8. ИСС припомня, че значителна част от индустрията (горивни инсталации, енергоинтензивна индустрия) е обхваната от Схемата за търговия с емисии, което обвързва декарбонизацията и рисковете пред работата на електроенергийната ни система с рискове за стопанската дейност на предприятията.

3.9. ИСС поддържа вече изразената препоръка за отчитане на нуждата от принос от всички сектори, като бъдат взети под внимание възможностите за декарбонизация на индустриалния сектор при спазване на принципа на технологичната неутралност - както по отношение на технологии, така и по отношение на прилагането на мерките към конкретни технологични процеси. Необходимо е да бъдат отчетени спецификите на регионите и конкретните фактори и предпоставки за развитие на местно ниво, да се осигурят условия за трансфер на технологии в синхрон с насърчителни мерки/подкрепа за научно-приложни разработки.

3.10. ИСС подкрепя очакванията за навлизане на иновативните възобновяеми технологии за производство на електрическа енергия и за увеличаващ се приносът на водород, използван в крайното потребление в индустрията за енергийни и неенергийни нужди. Тези очаквания следва да бъдат обвързани с конкретни мерки по измерение „Научни изследвания, иновации и конкурентоспособност“. От друга страна при

използване на незрели технологии следва да се предвиди допълнителна финансова подкрепа във фаза на инвестиции и във фаза на оперативни разходи при внедряването на иновативните възобновяеми технологии за производство на електрическа енергия и на водорода, използван в крайното потребление в индустрията за енергийни и неенергийни нужди.

Измерение „Енергийна ефективност“

3.11. ИСС подкрепя изведеният акцент в ИНПЕК върху политиките, обхванати от дългосрочната стратегия в подкрепа на санирането на националния сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради, както обществени, така и частни, за постигане на високо енергийно ефективен и декарбонизиран сграден фонд до 2050 година. Тези политики следва да улеснят разходно ефективната трансформация на съществуващите сгради в сгради с близко до нулево нетно потребление на енергия, като се насочват приоритетно към сгради с класове на енергийно потребление E, F и G за всички категории сгради.

3.12. ИСС отбелязва, че в ИНПЕК са разгледани стимули за ефективно централизирано топлоснабдяване, както и мерки за изграждане на газоразпределителни мрежи, преоборудване на горивните инсталации за замяна на използваните твърди, течни горива и електрическа енергия и доставка на природен газ, както и набор от мерки и действия за подобряване управлението на горивните инсталации при крайните потребители. Тези мерки изискват значителни финансови ресурси, не само от енергийните предприятия, но и от потребителите.

3.13. За подпомагане изпълнението на националната цел за енергийна ефективност до 31 декември 2030 г. е въведена схема за задължения за енергийни спестявания, както и алтернативни мерки, които да осигурят постигането на обща кумулативна цел за енергийни спестявания при крайното потребление на енергия. ИСС обръща внимание, че до този момент практиката по приложение на тази схема и на алтернативните мерки не е положителна, а мерките за обновяване на националния сграден фонд значително изостават.

3.14. ИСС подчертава, че резултатът от прилагане на предвидените мерки води до увеличение на разходите за домакинствата, тъй като общите системни разходи следват възходяща тенденция, която се стабилизира едва към 2035 г. Поради реализираните инвестиции в енергийната модернизация на жилищните сгради, структурата на разходите на домакинствата се измества, като разходите за гориво имат намаляващ дял (достигайки до 2050 г. 13% от общите системни разходи в домакинствата) в полза на инвестиционните разходи за оборудване и пряка ефективност.

Измерение „Енергийна сигурност“

3.15. ИСС подкрепя обхвата на националните цели по това измерение, които включват:

- Диверсификация на доставките на енергийни ресурси – газ и ядрено гориво;

- Широк кръг от мерки за развитие на газопреносната мрежа и нови газови проекти;
- Устойчиво използване на местните енергийни ресурси, в т.ч. разработване на проекти за местен добив на природен газ и създаване на стратегически национален резерв от природен газ;
- Разработване на потенциала за оползотворяване на геотермалните източници на енергия.
- Повишаване на гъвкавостта на националната енергийна система;
- Предприемане на мерки относно ограничени или прекъснати доставки от даден енергиен източник с цел подобряване на устойчивостта на регионалните и националните енергийни системи;
- Повишаване на мрежовата и информационна сигурност (киберсигурност).

3.16. Същевременно ИСС подчертава, че до 2030 г. ранното извеждане от експлоатация на електроцентрали на твърдо гориво и краткият срок за изпълнение на проекти за производство на енергия от възобновяеми източници водят до намаляване на износа и увеличаване на вноса на електрическа енергия. Позицията ни на износител се възстановява едва с пускането в експлоатация на един нов блок в АЕЦ Козлодуй към 2035 година.

3.17. ИСС нееднократно е изразявал позицията, че централите, използващи местни въглища са основен доставчик на услуги за балансиране на електроенергийната система, поради което те се явяват основен фактор за електроенергийната сигурност на страната. Тази им функция следва да бъде подкрепена чрез адекватно заплащане на разходите за участие на балансиращ пазар с предоставяне на системни услуги.

3.18. ИСС посочва, че за постигането на целите в сектор електрическа енергия е важно насърчаването на инвестициите за развитие на електропреносната и електроразпределителните мрежи на страната. По тази тема в ИНПЕК вниманието е насочено основно към европейските инструменти за подпомагане, а отсъства оценка за националния принос. Същевременно мерките за повишаване на гъвкавостта на енергийната система чрез въвеждане на интелигентни измервателни средства, са ключови за насърчаване на потребителите на електрическа енергия да участват по-активно и ефективно на пазара.

3.19. Въпреки, че ИНПЕК няма за цел да осигури справедлив енергиен преход, ИСС изразява позицията, че планът има пряко отношение към прогнозите за работа на въглищните централи, а от там и за планиране на действията по Териториалните планове за справедлив преход.

3.20. ИСС счита, че отразените в ИНПЕК препоръки за включване на „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД в механизъм за осигуряване на надеждността на енергийната система и въвеждане на механизъм за капацитет под формата на стратегически резерв не са изведени като приоритет, като в обхвата на глава ПОЛИТИКИ И МЕРКИ няма планирани мерки в този смисъл. При обсъждане на измерение „Декарбонизация“ и

измерение „Енергийна сигурност“ е поставено ударение върху природния газ, като заместващо гориво. Същевременно местният добив, търсенето и проучването за добив на природен газ у нас са блокирани в т.ч. и за шистов газ, където технологиите претърпяха бързо развитие и са много по-екологично щадящи.

3.21. ИСС отбелязва очакванията за нарастване с близо 84% на енергийните мощности, използващи природен газ, като през 2040 г. същите ще достигнат до 2.69 GW. Това общо показва тенденцията за заместване на въглищата от природен газ, което по същество означава заместване на местен ресурс с вносна суровина. В същото време, предвидените нови електроенергийни мощности на природен газ и нови ПАВЕЦ не компенсират сегашните възможности на въглищните централи, като резервни и балансиращи инсталации с национално и регионално значение. По тези причини не подкрепяме тезата, че системата е балансирана, обоснована с предвижданото драстично намаление на брутното производство на електроенергия с – 23,7% през 2030 г. спрямо 2022 г.

3.22. ИСС подчертава важността на плановете за преквалификация на работници и служители, както и необходимостта от структуриране на процеса по обвързване на добивните дейности с планиран е на минните работи и реализирането на дейности по възстановяване на терените.

Измерение „Вътрешен енергиен пазар“

3.23. ИСС отбелязва, отделеното внимание на равнището на междусистемна електроенергийна свързаност за всяка държава членка, като България е определила цел от най-малко 15% междусистемна електроенергийна свързаност и ще постига тази цел чрез реализиране на проекти от общ интерес и допълнителни инициативи. Поради добрата пазарна и физическа свързаност, за нас този приоритет е изпълним.

3.24. Същевременно ИСС посочва, че в областта на електропреносната инфраструктура за България са важни проектите за помпено-акумулиращи водноелектрически централи, цифрова трансформация на електропреносната мрежа и устойчиво адаптиране на националната електропреносна мрежа за присъединяване на нови ВЕИ и измерване на доставките към потребителите на ниско напрежение.

3.25. ИСС обръща внимание, че за България основно предизвикателство е либерализацията на пазара и премахване на регулирания пазар за битовите потребители. Този процес ще се осъществява в условията на увеличаващи се разходи:

- Навлизането на ВЕИ, прогнозирано за енергийния сектор в сценария с допълнителни политики и мерки (WAM), е отговорно за увеличените инвестиционни разходи, които през 2030 г. са повече от два пъти по-високи от съответните разходи на сценария със съществуващите политики и мерки (WEM).
- Тъй като енергийната ефективност се насърчава по-интензивно в рамките на сценария WAM, съответните инвестиционни разходи във всички

индустриални сектори се увеличават с повече от 2-3 пъти в сравнение със сценария WEM.

- Потребителските цени на природния газ съответстват на смесения тръбопроводен газ, който от 2040 г. нататък включва значителен дял от водород, биогаз и синтетичен метан, факт, което обяснява възходящата тенденция в периода 2040-2050 г.

3.26. ИСС подчертава, че за целите за пазарна либерализация в сектора на електроенергетиката трябва да се съчетават с мерки за прогнозируемост и липса на ценова волатилност, във връзка с което са необходими регулаторни механизми и добре работеща пазарна инфраструктура. Реформите на регулирания пазар зависят от въвеждането на механизъм за защита на енергийно уязвимите групи потребители, но имат пряка връзка и с целите за справедлив преход във въглищните региони. Пазарната либерализация и декарбонизацията не трябва да водят до ръст на безработицата и маргинализация на значителни групи от населението. Считаме, че още от най-ранен етап трябва да се планират и заложат като част от плановете адекватни активни мерки на пазара на труда, а приложението на мерки за подпомагане, съгласно критериите за "енергийна бедност" за домакинствата следва да предхождат либерализацията.

3.27. В същото време, ИСС изразява своето сериозно безпокойство за сроковете в които ще се финализира законодателният процес по приемане на всички важни за обществото, икономиката, енергийния сектор и домакинствата разпоредби, както и прилагането на дефиницията на явлението „енергийна бедност“ и на критериите за определяне обхвата на лицата и домакинствата в положение на енергийна бедност.

3.28. ИСС обръща внимание, че с ускоряването на сроковете за определяне и регистриране на лицата и домакинствата в положение на енергийна бедност ще се създадат реалните предпоставки за социалното подпомагане на тези субекти и ще се гарантира по-висока степен на справедливост на енергийния преход и намаляване на отрицателното въздействие върху посочените субекти в условията на либерализация на енергийния пазар.

3.29. ИСС приветства предприетите стъпки относно законовата регламентация на дефиницията и условията за потребители, които могат сами да произвеждат енергия – т.н. „активни клиенти“ (или „произвеждащи потребители“) и за т.н. „граждански енергийни общности“. Обаче, считаме, че тези мерки са крайно закъснели с въвеждането им в правната уредба и общественно-икономическите отношения и процесът следва да се ускори и синхронизира в енергийните и подзаконовите нормативни актове.

Измерение „Научни изследвания, иновации и конкурентоспособност“

3.30. ИСС подкрепя изведените теми за развитие в рамките на научните изследвания, иновациите и конкурентоспособността, които са насочени към:

- Внедряване на високоефективни енергийни технологии;
- Интелигентни енергийни мрежи и съхранение на енергия;

- Изследвания в областта на ядрена енергия;
- Проучване възможностите за внедряване на електрохимични източници на енергия като акумулаторни батерии, технологии на базата на водород и горивни клетки;
- технологиите за производство на водород от ВИ, както и на „зеленият“ амоняк, включително системите за транспорт, съхранение и дистрибуция за крайно потребление.

3.31. ИСС обръща внимание на необходимостта от поемане на ясен ангажимент от страна на държавна за адекватно подпомагане на научните звена, университетите и индустриалните лаборатории при начално финансиране и участие в международни проекти.

4. Секторно въздействие на ИНПЕК

4.1. ИСС подчертава, че енергийният сектор поема основната тежест от мерки за значително снижаване на емисиите с мерки в областта на електроенергетиката и топлоснабдяването и охлаждането, като секторът е отговорен за 89% от постигнатото намаление на емисиите на CO₂ през 2030 година.

4.2. ИНПЕК предлага набор от реформи и/или инвестиции, които да спомагат осъществяването на зеления преход и модернизирването на енергийния сектор и поставените цели за енергийна ефективност. Въпреки положителният характер на отделно взетите мерки ИСС посочва, че те нямат еднакъв принос за осъществяване на целите. Например, инвестициите в енергийна ефективност имат относително ограничен резултат в годините до 2030 година, докато амбициите за изграждане на нови ВЕИ мощности са твърде високи спрямо капацитета на електропреносната и електроразпределителни мрежи. Така една от основните мерки за защита на потребителите от повишаващи се разходи за задоволяване на енергийните нужди ще има много по-забавен ефект от инициативите, водещи до по-високи крайни цени за потребителите.

4.3. За сектор транспорт е определен дял от 29.66% на енергията от ВИ в крайното потребление на енергия в транспорта през 2030 година, като се разчита на биогоривата и е предвидено потребление на зелен водород, произведен чрез използване на електрическа енергия от ВИ (вятърна и слънчева енергия). Също така електромобилността следва да допринесе за постигане на тази цел, за което е необходимо ускорено разгръщане на инфраструктурата за зареждане на електрически и хибридни автомобили. ИСС обръща внимание, че тези цели са свързани със значителен финансов ресурс, особено когато се планира приложението на нови технологии, които понастоящем се намират на относително ранно ниво на технологично развитие.

4.4. ИСС отбелязва, че основните мерки за намаляване на парниковите газове в индустриалния сектор са енергийна ефективност в промишлеността и намаляване на топлинните загуби, увеличаване използването на природен газ и на алтернативни горива

в промишлеността чрез нова инфраструктура, въвеждане на системи за управление на енергията в промишлеността, както и насърчаване на проекти за улавяне и съхранение на въглероден диоксид. Всички тези мерки изискват осигуряване на адекватни програми за подпомагане на частния сектор.

4.5. До 2030 г. в секторите транспорт и индустрия се очаква ръст в използването на биомаса, което е резултат от увеличаване устойчивото използване на биогорива и биогорива от ново поколение и твърда биомаса. ИСС подчертава, че ключово значение в тази насока има приложението на стратегия за управление на горския сектор и отпадъците.

4.6. При домакинствата се очаква спад в крайното потребление на биомаса при повишаване на енергийна ефективност, увеличаване на производството на електрическа енергия от слънчева, вятърна енергия и геотермия, по-широкото навлизане на термопомпи и намаляване на търсенето на топлинна енергия, произведена от топлофикационните централи. ИСС обръща внимание на необходимите финансови ресурси за осъществяване на мерките.

4.7. ИСС подкрепя приложението на стратегически план за развитие на земеделието и селските райони за смекчаване на изменението на климата и за адаптиране към него, насърчаване на екологичните схеми за климата, околната среда и хуманното отношение към животните.

4.8. За сектор топлинна енергия и енергия за охлаждане е определен дял от 43.66% на енергията от ВИ в брутно крайно потребление на топлинна енергия и енергия за охлаждане през 2030 година. Тук следва да се отчитат изискванията по Директива към нови или значително преоборудвани инсталации за комбинирано производство на енергия, преките емисии на въглероден диоксид, дължащи се на комбинирано производство на енергия при което се използват изкопаеми горива, да са под 270 g CO₂ на 1 kWh енергия. Когенерациите, които са в експлоатация преди 10 октомври 2023 г., могат да се ползват с дерогация от това изискване до 1 януари 2034 г., при условие че имат план за постепенно намаляване на емисиите, така че да достигнат прага от по-малко от 270 g CO₂ на 1 kWh до 1 януари 2034 година. ИСС посочва, че дори за комбинираните инсталации с природен газ, тези нива на емисии са трудно постижими, без смесване с водород. От друга страна в ИНПЕК не са цитирани планове на основните топлоснабдителни дружества, от които да личи подготовка за постигане на такива цели при отчитане на лимитиращите изисквания. Това показва, че залаганите прогнози за развитие на централизираното топлоснабдяване са твърде оптимистични.

/п/

Зорница Русинова

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ